

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

APRENDRE A ENSENYAR A TRAVÉS DEL PATRIMONI I MUSEUS

Coordinació: LLONCH MOLINA, NAYRA

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	APRENDRE A ENSENYAR A TRAVÉS DEL PATRIMONI I MUSEUS			
Codi	100856			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Educació Primària (2008)	4	OPTATIVA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (2008)	5	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	LLONCH MOLINA, NAYRA			
Departament/s	DIDÀCTIQUES ESPECÍFIQUES			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores classe presencial (en les circumstàncies actuals es preveu que les assignatures optatives siguin virtuals) 90 hores treball autònom de l'estudiant			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Distribució de crèdits	Nayra Llonch Molina 3 ECTS Verònica Parisi Moreno 3 ECTS			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
LLONCH MOLINA, NAYRA	nayra.llonch@udl.cat	3	
PARISI MORENO, VERÓNICA	veronica.parisi@udl.cat	3	

Informació complementària de l'assignatura

EN CIRCUMSTÀNCIES NORMALS, L'ASSIGNATURA HA TINGUT SEMPRE UN CARÀCTER PRÀCTIC PREVALENT QUE HA FET QUE ES DESENVOLUPI EN GRAN MESURA FORA DE L'AULA; DE MANERA QUE LES SORTIDES D'APRENTATGE A ESPAIS PATRMONIALS N'EREN UNA PART FONAMENTAL.

PEL CURS 2020-21, ATESES LES MESURES QUE LA FEPTS HA PRES DERIVADES DE LES CIRCUMSTÀNCIES DE LA SITUACIÓ CREADA PER LA PANDÈMIA DE MALALTIA PER CORONAVIRUS DE 2019-2020, L'ASSIGNATURA ES DESENVOLUPARÀ DE MANERA VIRTUAL. AIXÒ NO TREU QUE INTENTEM PRIORITZAR-NE EL CARÀCTER PRÀCTIC, COM TAMPOC IMPEDEIX QUE, SEMPRE QUE ES PUGUI I EXTREMANT LES PRECAUCIONS, ES FACIN SORTIDES D'APRENTATGE.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Aproximar-se als conceptes de museu, de patrimoni cultural i natural, d'educació patrimonial i didàctica del patrimoni.
2. Analitzar i reflexionar sobre la importància dels museus i els espais de presentació del patrimoni com a recursos educatius per a educació infantil i/o primària i la disciplina de l'educació patrimonial.
3. Establir connexions entre el currículum d'educació infantil i/o primària i les potencialitats de desenvolupar-ne els continguts i competències a través de la didàctica de l'objecte i de l'educació patrimonial.
4. Comprendre la importància del patrimoni (i de manera específica del patrimoni objectual) com a font primària del passat.
5. Aproximar-se al coneixement del passat a través de les restes d'altres èpoques.
6. Comprendre les connexions entre passat i present per fomentar un coneixemet de l'entorn natural, social i cultural amb rigor.
7. Comprendre que el coneixement i la valoració del patrimoni des d'edats inicials és possible i afavoreix comportaments de respecte i conservació vers el patrimoni un cop som adults.
8. Conèixer els recursos didàctics per a educació infantil i/o primària que ofereixen alguns espais patrimonials tant d'àmbit local, com nacional i internacional.
9. Aprendre a realitzar propostes i materials didàctics destinats a la creació i dinamització d'un museu escolar, vinculat amb el currículum d'infantil i/o primària.
10. Dissenyar i executar un projecte de museu escolar virtual.

Competències

Competències específiques de la titulació:

- Conèixer les àrees curriculars de l'Educació Infantil i/o Primària, la relació interdisciplinària entre elles, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics a l'entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge respectius.
- Dissenyar, planificar, i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant individualment com en

col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte als drets humans que conformin els valors de la formació ciutadana.
- Col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social. Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per a una ciutadania activa.
- Mantindre una relació crítica i autònoma respecte dels sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de comunicació. Destriar selectivament la informació audiovisual que contribueixi als aprenentatges, a la formació cívica i a la riquesa cultural. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten els col·legis d'educació primària i els seus professionals. Conèixer models de millora de la qualitat amb aplicació als centres educatius, fomentant la continuïtat entre els cicles i les etapes educatives de l'àmbit escolar i altres contextos socioeducatius, familiars i comunitaris, prestant especial atenció a les característiques que presenta l'entorn rural.

Competències generals de la titulació:

- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.
- Dominar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
- Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, promoure els drets humans i els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics.
- Comunicar-se amb els diferents agents educatius de forma eficaç en els diferents escenaris educatius: a l'aula, amb l'equip docent i amb la comunitat educativa.
- Gestionar la informació adequada per al desenvolupament de les funcions pròpies de la professió. Saber conèixer i comprendre la realitat social canviant que desenvolupa el seu treball educatiu. Reconèixer els canvis en la societat i saber evolucionar amb ells. Saber canviar.
- Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Aquest índex de continguts és indicatiu i no correspon a temes tancats, ja que s'intentarà adaptar a les condicions i esdevenir del curs:

- El patrimoni: connexions entre el passat, el present i el futur
- Els museus: molt més que contenidors d'objectes
- Els objectes i el seu potencial educatiu: didàctica de l'objecte, maletes didàctiques i museus escolars
- Més enllà del museu: altres espais de presentació del patrimoni
- La didàctica del patrimoni i l'educació patrimonial
- Patrimoni, museus i escola: connexions entre el currículum d'Educació Infantil i/o Primària i els espais de presentació del patrimoni
- L'escola va al patrimoni i els museus: recursos didàctics dels museus i els espais patrimonials
 - Recursos per ensenyar el patrimoni prehistòric: el CdA de Sant Llorenç de Montgai
 - Recursos educatius de patrimoni natural: el Museu Blau i el seu Niu de Ciència
 - Exemples de recursos didàctics de patrimoni urbà: Born Centre de Cultura i Memòria
 - Recursos educatius del patrimoni científic-tècnic: Museu Marítim de Barcelona
 - Recursos per apropar els alumnes al patrimoni romà: Vil·la Romana de Els Munts, Altafulla i el MNAT
- El patrimoni i els museus entren a l'escola: els museus escolars
- Museu educador i comunitat: l'exemple del Museu de Lleida

Eixos metodològics de l'assignatura

Com ja s'ha fet esment, a data de tancament de la present guia docent, les assignatures optatives del Grau d'Educació Primària i del Doble Grau en Educació Infantil i Primària es duran a terme de manera virtual. Per aquest motiu, quan es faci referència a exposició i presentacions orals, a possibles seminaris d'experts, tallers, etc. s'ha d'entendre que es farà emprant eines de docència virtual tant síncrones com asíncrones.

- *Flipped classroom*
- Exposició oral del professorat
- Seminaris d'experts
- Seminaris taller
- Classes pràctiques
- Visites a museus i equipaments culturals
- Lectures i reflexió sobre elles
- Treball individual
- Treball en grup i col·laboratiu
- Espais de debat
- Tutories
- Presentacions orals
- Presentacions amb suport de noves tecnologies
- Activitats d'aprenentatge

Pla de desenvolupament de l'assignatura

L'assignatura es desplegarà de la manera següent:

Setmanes 1-5 sessions i treball relacionat amb la introducció a l'assignatura i els continguts El patrimoni: connexions entre el passat, el present i el futur; Els museus: molt més que contenidors d'objectes; Més enllà del museu: altres espais de presentació del patrimoni i La didàctica del patrimoni i l'educació patrimonial.

Setmanes 6-8 sessions i treball relacionat amb els continguts Patrimoni, museus i escola: connexions entre el currículum d'Educació Infantil i/o Primària i els espais de presentació del patrimoni; El patrimoni i els museus entren a l'escola: els museus escolars; Els objectes i el seu potencial educatiu: didàctica de l'objecte, maletes didàctiques i museus escolars, i Museu educador i comunitat: l'exemple del museu de Lleida.

Setmanes 9-15 sessions i treball relacionat amb el desenvolupament del projecte de l'assignatura (**el projecte iniciarà a gestar-se entorn la setmana 5**). Està previst que aquest sigui un **projecte d'innovació i millora de la docència que comportarà la creació d'un Museu Escolar Virtual col·laboratiu per documentar les vivències derivades de la pandèmia de malaltia per coronavirus de 2019-2020**.

Les **sortides a espais patrimonials (setmanes 3-8 aprox.)** vinculades al contingut "L'escola va al patrimoni i els museus: recursos didàctics dels museus i els espais patrimonials" es duran a terme **en funció del desenvolupament de les circumstàncies al voltant de la situació derivada de la pandèmia de malaltia per COVID-19** (algunes de les **possibles** sortides són):

- Camp d'Aprenentatge de la Noguera (Sant Llorenç de Montgai)
- El Born Centre Cultural (Barcelona)
- Museu Blau - Museu d'Història Natural (Barcelona)
- Museu Marítim de Barcelona
- Els Munts, MNAT (Altafulla)

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme a partir de 4/5 evidències. Tot i la naturalesa virtual de l'assignatura pel que fa al curs 2020-21, es tindrà en compte la implicació de l'alumnat al llarg del desenvolupament de l'assignatura.

Avaluació contínua*

Evidències individuals 40% - lectures, activitats de seguiment del campus, participació activa a classe, assistència a les sortides, tutories de seguiment... **És important tenir en compte que no es tracta d'una sola evidència, sinó de diverses evidències a dur a terme o recollir al llarg, sobretot, de la primera meitat de l'assignatura (setmanes 1 a 8 aproximadament) i cap d'elles no suposa un pes igual o superior al 30% de la nota.**

Evidències vinculades al projecte grupals 50% - individuals 10% (aprox.) - 4 evidències vinculades al projecte de creació de Museu Escolar Virtual, una de les quals serà INDIVIDUAL i consistirà a avaluar la implicació individual de l'alumnat en el projecte grupal

TOTAL AVALUACIÓ TREBALL INDIVIDUAL 50%

TOTAL AVALUACIÓ TREBALL GRUPAL 50%

Avaluació alternativa**

4/5 evidències totes de caire individual

*Per aprovar l'assignatura **la mitjana de les evidències individuals ha de ser igual o superior a un 5 sobre 10.**

Per aprovar l'assignatura **la mitjana de les evidències ha de ser igual o superior a un 5 sobre 10.

Bibliografia i recursos d'informació

Es tracta d'una bibliografia orientativa. Al llarg del curs s'aniran aportant més recursos d'informació i s'espera que l'alumnat en cerqui pel seu propi compte.

Coma, L., i Santacana, J. (2010). *Ciudad educadora y patrimonio: cookbook of heritage*. Ediciones Trea.

Cuenca, J.M., i Martín, M. (2014). *Manual para el desarrollo de proyectos educativos de museos*. Ediciones Trea.

Estepa, J. (coord.) (2013). *La educación patrimonial en la escuela y el museo. Investigación y experiencias*. Universidad de Huelva Servicio de Publicaciones.

Fontal, O. (coord.) (2013). *Educación patrimonial: del patrimonio a las personas*. Ediciones Trea.

Fontal, O., García, S., e Ibáñez, A. (2015). *Educación y patrimonio. Visiones caleidoscópicas*. Ediciones Trea.

Juanola, R., Calbó, M., i Vallès, J. (2006). *Educació del patrimoni: visions interdisciplinàries. Arts, cultures, ambient*. UdG Publicacions.

Llonch-Molina, N. (2010, 9 de novembre). L'ús pedagògic del patrimoni [Conferència]. Jornada Espais Escrits, Badalona, Barcelona. <https://tinyurl.com/y2nvvwvhw>

Llonch-Molina, N. (2014). El desafío de la educación patrimonial: del cautiverio al síndrome de Stendhal. A G. Solé (org.), *Educação Patrimonial: Novos desafios pedagógicos* (pp. 13-40). Centro de Investigaçao em Educaçao (Cied), Instituto de Educaçao, Universidade do Minho. <https://tinyurl.com/y66cqnm9>

Llonch-Molina, N. (2015). La educación patrimonial como herramienta de "rebeldía ciudadana". A G. Solé (org.), *Educação Patrimonial: Contributos para a construção de uma consciência patrimonial* (pp. 35-52). Centro de Investigaçao em Educaçao (Cied), Instituto de Educaçao, Universidade do Minho. <https://tinyurl.com/y35z3z5k>

Llonch, N. (2016). La mediación educativa como condición sine qua non para la supervivencia del patrimonio y los museos. *Museos.es*, 11-12, 68-81. <http://www.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:8da30537-994b-4d85-b869-7071fdb560d1/mediacion-educativa.pdf>

Llonch-Molina, N. (2017). Propuesta de modelo de enseñanza-aprendizaje de la historia en formación de maestros/as a través de la didáctica del objeto. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 15(1), 147-174. <https://doi.org/10.4995/redu.2017.5994>

Llonch-Molina, N., i Martín, C. (2014). Los códigos QR y su potencial como herramienta de educación patrimonial interdisciplinar en las aulas. Un modelo didáctico replicable. *Enseñanza y patrimonio: estado de la cuestión* (pp. 167-177). Universidad de Granada. <https://tinyurl.com/ybc64x69>

Llonch-Molina, N., i Molina, E. (2012). Del desván a la escuela. Investigar la educación para la ciudadanía basada en el patrimonio: el aula como museo. A N. de Alba Fernández, F. F. García Pérez, i A. Santisteban (coords.), *Educación para la participación ciudadana en la enseñanza de las ciencias sociales*, vol. II (pp. 27-34). Díada i AUPDCS.

- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2016). Contribuciones a la didáctica de la Historia a través del método de análisis del objeto: como ejemplo... una 'vasulla'. *Panta Rei. Revista digital de ciencia y didáctica de la historia*, 12, 111-124. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2016/7>
- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2018). Experiencia didáctica para la enseñanza de la historia contemporánea a través de las fuentes en Educación Superior. *Panta Rei. Revista Digital de Ciencia y Didáctica de la Historia*, 161-176. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2018/8>
- Llonch-Molina, N., Parisi-Moreno, V. y López-Basanta, C. (2020). Propuesta de creación de museos escolares virtuales para documentar las vivencias derivadas de la pandemia por Covid-19. A E. Colomo, E. Sánchez, J. Ruiz, i J. Sánchez (Coords.), *La tecnología como eje del cambio metodológico*, pp. 500-503. UMA Editorial.
- MHC. (s.f.). Campanya de participació ciutadana i recollida d'objectes. Memòries d'una pandèmia. Recuperat el 6 de juny de 2020, de https://www.mhcat.cat/esmhc/investigacion/recursos_proyectos/proyectos_de_investigacion/memories_d_una_pandemia
- Parisi-Moreno, V. (2017). Viure la història: estratègies per treballar l'arqueologia a l'aula. *Guix: Elements d'acció educativa*, 434, 69-74.
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (en premsa). Museo Escolar, el gran olvidado en la didáctica de las Ciencias Sociales y demás áreas curriculares. Actas del IX Simposio Internacional de Didáctica de las Ciencias Sociales en el Ámbito Iberoamericano.
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (en premsa). El museo escolar como recurso de enseñanza-aprendizaje de las Ciencias sociales en formación inicial de maestros. <https://tinyurl.com/ycvjm85f>
- Sabaté, M., i Gort, R. (2012). *Museo y comunidad. Un museo para todos los públicos*. Ediciones Trea.
- Santacana, J., i Coma, L. (2014). *El m-learning y la educación patrimonial*. Ediciones Trea.
- Santacana, J., i Llonch, N. (2012). *Manual de didáctica del objeto en el museo*. Ediciones Trea.
- Santacana, J., i Llonch, N. (coords.) (2015). *El patrimonio cultural inmaterial y su didáctica*. Ediciones Trea.
- Santacana, J., i Martín, C. (coords.) (2010). *Manual de museografía interactiva*. Ediciones Trea.
- Serrat, N., i Santacana, J. (coords.) (2005). *Museografía didáctica*. Ariel.
- Vayne, J. (2010). *Wonderful things. Learning with museum objects*. The Museum of Barnstaple & North Devon.